

Reforma Kościoła katolickiego w XVI w.

Podsumowanie

6

Polecenia podsumowujące

1. Wymień główne reformy Kościoła mające poprawić organizację kościelną oraz podnieść poziom moralny duchowieństwa.
2. Określ, jaki wpływ na pogłębienie podziałów religijnych miały postanowienia soboru trydenckiego.
3. Wyjaśnij, jaką rolę w odnowie Kościoła odegrała działalność zakonów powstałych w XVI w.
4. Oceń wpływ kontrreformacji na odnowę Kościoła katolickiego.

Pierwsze próby reform

Nawoływanie do reformy Kościoła katolickiego w XV i na początku XVI w.
1512–1517 – sobór laterański V.
Rozwój idei soboru powszechnego mającego doprowadzić do reformy Kościoła.

Sobór trydencki (1545–1563)

Postanowienia w sferze teologicznej

- Pismo Święte oraz Tradycja Kościoła fundamentami wiary
- oprócz łaski Bożej do zbawienia potrzebne także dobre uczynki
- potwierdzenie zasadności korzystania z odpustów
- potwierdzenie znaczenia wszystkich sakramentów

Postanowienia w sferze organizacji Kościoła i dyscypliny kościelnej

- zakaz kumulacji beneficjów kościelnych
- nakaz przebywania biskupów i proboszczów w swoich diecezjach i parafiach
- obowiązek przeprowadzania wizytacji przez biskupa
- obowiązek zwoływania synodów diecezjalnych i prowincjonalnych
- obowiązek prowadzenia ksiąg metrykalnych

Inkwizycja i Indeks ksiąg zakazanych

1542 – reorganizacja inkwizycji i powołanie Świętego Oficjum.
Głównym zadaniem inkwizycji – walka z herezją.
1559 – wydanie pierwszego *Indeksu ksiąg zakazanych*, zawierającego spis publikacji sprzecznych z nauczaniem Kościoła.

Nowe zakony w czasach reformy Kościoła katolickiego. Jezuiti

Ok. 1534 – utworzenie Towarzystwa Jezusowego (zakonu jezuitów) przez Ignacego Loyolę.
Zakony żeńskie: szarytki, urszulanki, wizytki.
Zasady działania zakonu jezuitów

- organizacja zgromadzenia na wzór wojskowy
- na czele zakonu – generał
- zakonnicy podporządkowani papieżowi
- zakładanie szkół średnich i wyższych

Działalność misyjna jezuitów poza Europą

Misje prowadzone wśród Indian w Ameryce Południowej.
Redukcje – osady misyjne zakładane m.in. przez jezuitów.
1768 – wypędzenie jezuitów z kolonii hiszpańskich.

Bilans kontrreformacji

Odnowa duchowa i organizacyjna Kościoła katolickiego.
Wyższy poziom intelektualny duchowieństwa.
Zahamowanie rozwoju reformacji w części krajów.
Rozwój szkolnictwa jezuickiego oddziałującego na protestantów.
Architektura, sztuka i literatura orężem w walce z reformacją.

Polecane publikacje

J. Delumeau, *Reformy chrześcijaństwa w XVI i XVII w.*, t. 2, *Katolicyzm między Lutrem a Wolterem*, przekł. P. Kłoczowski, Warszawa: Instytut Wydawniczy Pax, 1986.

J. Lacouture, *Jezuici*, t. 1, *Zdobywcy*, przeł. H. Lubicz-Trawkowska, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Volumen, 1998.

